centre. Manoma, kad apgalvis juosė kepurėlę (ar kitą galvos dangą), kurios liekanų – vilnonių siūlų pastebėta po apkabėlėmis. Po apgalviu ir sege rastos tošinės dėžutės liekanos.

Moters krūtinės srityje aptiktos apvaros liekanos: du dvigubo nupjauto kūgio pavidalo gintaro karoliukai ir žalvarinis profiliuotas kabutis. Žemiau jos, mirusiosios krūtinės ir pilvo srityje, surinkta 10 sulaužytos juostinės apyrankės fragmentų. Atokiau nuo jų, kairėje mirusiosios pusėje, gulėjo trečdalis išgaubto pjūvio apyrankės.

Mirusiosios kojūgalyje, kairėje pusėje, į kapą buvo įdėtas geležinis peiliukas.

Kapo duobės užpilde rasta šlako fragmentas, pavienių degto molio tinko gabaliukų, o duobės P dalyje – daug smulkių lipdytos grublėtos keramikos šukių. Visa tai pateko iš senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio, užpilant jo žemėmis kapo duobę.

Apie 2 m į V nuo moters kapo rastos vyro kapui būdingos įkapės (*kapas 82*). Čia nei kapo duobės, nei karsto kontūrai maišytoje žemėje (suardytame kultūriniame sluoksnyje) neišskyrė. Pagal įkapių išsidėstymą nustatyta, kad mirusysis buvo paguldytas galva 340° į ŠV.

Įkapės būdingos to laikotarpio kario raitelio kapui. Galvūgalyje, kairėje mirusiojo pusėje, vienas ant kito gulėjo 2 ietigaliai (smogiamosios ir svaidomosios iečių). Apačioje buvusios mažesniosios ieties išliko tik plunksna su smaigaliu. Į kairę nuo ietigalių skersai kapo buvo rastos išmėtytos sulaužytos dalgelės liekanos, o arčiau mirusiojo galvos truputį įstrižai kapo duobės gulėjo įmovinis kirvis. Tarp jo ir dalgelės stovėjo miniatiūrinis lipdytinis molinis puodelis, pastatytas ant krašto tošinės dėžutės su papildomomis įkapėmis – dviem išgaubto pjūvio apyrankėmis. Į kairę nuo jų karste gulėjo smiltainio akmens galąstuvas. Mirusiojo krūtinės srityje rasta sulaužyta lankinė segė, o arčiau kojų – įvijinio žiedo liekanos. Ant mirusiojo kojų ar juosmens srityje gulėjo skydas, kurio išliko tik geležinis antskydis.

Mirusiojo kairėje, atskiroje ir gilesnėje duobėje, buvusi įkasta papildoma raitelio įkapė – žirgo galva su kamanomis. Jos išliko tik pora žirgo dantų ir kamanų diržo sagties fragmentai.

Kapai datuojami II–III a.

LAZDININKAI (KALNALAUKIS) CEMETERY

In 2003 KM investigated the area of 27.8 m^2 in the Lazdininkai (Kalnalaukis) cemetery and uncovered 2 inhumations, one female, the other – male. Beneath the horizon of burial ground, the cultural layer of an ancient settlement was found. The graves are dated back to the 2nd–3rd centuries.

DOVAINIŲ (DVARVIEČIŲ, UŽPELKIŲ) KAPINYNAS

Bronius DAKANIS

Plungės r. savivaldybės administracija 2003 m. organizavo Dovainių (Dvarviečių, Užpelkių) kapinyno (A 789) (Plungės r.) teritorijos tikslinimo žvalgomuosius archeologinius tyrimus dėl kapinyno žemės grąžinimo savininkams.

Dovainių kapinynas literatūroje nurodomas nuo XX a. vidurio ir datuojamas V–XII a. 1978 m. MMT (B. Dakanis, R. Olišauskas) žvalgant kapinyną, jo ariamame paviršiuje (kapinynas ilgą laiką buvo ariamas) aptiktas

geležinis pentinis kirvis ir sidabrinė diržo sagtis. 1984 m. minėtoji ekspedicija (B. Dakanis, R. Olišauskas), vadovaudamasi archyvine medžiaga ir vietinių gyventojų duomenimis, nustatė didelę, iki 450 m ilgio, ŠV–PR kryptimi besitęsiančią, 100–200 m pločio teritoriją (3,8 ha plotą), į kurią pateko ir vietinių gyventojų daržai. Teritorija apėmė tris kalvas: P (esančią į V nuo gretimos sodybos ir į R nuo Notės dešiniojo kranto), vidurinę ir ŠV (į R nuo Notės kilpos) ir buvo 2,3 km į Š–ŠV nuo Užpelkių piliakalnio, vadinamo Pilale, 0,45 km į V nuo Lesčio ežero, Notės dešiniajame krante.

Tyrimų metu minėtų kalvų centrinėse dalyse, jų viršūnėse ištirtos 3 perkasos: dvi (2 ir 3) po 10 m^2 ir viena (1) – 8 m^2 dydžio.

Perkasoje 1, tirtoje P kalvoje, 25–30 cm gylyje, aptikta 2,4 m ilgio R–ŠR–V–PV kryptimi ir 1 m pločio kapo duobė, kuri po armeniu, įžemyje, buvo išlikusi tik iki 6 cm gylio. Kapo duobėje mirusiojo griaučių neaptikta (jie sunyko arba buvo nuarti), rastos tik įkapės – geležinis vienašmenis peilis, žalvarinė įvija ant išlikusios medienos apskrito fragmento ir 5 lipdyto puodo šukelės. Be to, tik 60 cm į Š nuo kapo, irgi po armeniu, aptikta žalvarinė apyrankė siaurėjančiais galais, galėjusi būti toliau nuarta iš šio kapo.

Perkasoje 3, tirtoje ŠV kalvoje, armenyje (jis 26–30 cm storio), 20 cm gylyje rasti geležiniai dirbiniai: ietigalis, žirgo žąslų dalis ir apkalėlis (?). Jie, be abejo, yra iš čia buvusių, bet ariant suardytų kapų.

Perkasoje 2, tirtoje tarp ŠV ir P kalvų, kapų liekanų neaptikta, nes plotas tirtas pačioje kalvos viršūnėje. Čia kapai jau nuarti, o sveikesnių kapų turėtų būti žemiau viršūnės.

Žvalgant kapinyno teritoriją, žvėrių išardytoje kapinyno ŠV dalyje (į V nuo perkasos 3), armens paviršiuje, rastas žalvarinis juostinis žiedas, padarytas iš plokštelės.

Dovainių kapinyno žvalgomųjų tyrimų metu ištirtas bendras 28 m^2 plotas. Nustatyta, jog kapinyno teritorija užima didelį, daugiau kaip 4 ha plotą. Kapinynas apardytas ilgą laiką jį ariant, ypač tos vietos, kurios yra kalvų viršuje. Kitur kapai turi būti išlikę – užversti arimo sluoksniu. Be to, kapinynas gali būti dar didesnis, apimantis ir kitas greta esančias kalveles. Tai vienas didžiausių kapinynų Lietuvoje. Netoli, greičiausiai kitame Notės krante, reikėtų ieškoti ir senovės gyvenvietės.

Ekspedicijos metu buvo žvalgyta Užpelkių kalvos, vadinamos Pilale ir laikomos piliakalniu, aplinka. Jos papėdėje, arime, aptikta senosios gyvenvietės radinių: titnago dirbinių, lipdytos keramikos fragmentų, akmeninis trintuvas.

Vadovaujantis archeologinių tyrimų duomenimis bei kapinyno geodeziniais matavimais (matuota DG PS GeoXT), reikia patikslinti jo teritorijos ribas (prie teritorijos prijungti ir minėtų kalvų šlaitus), o grąžinant žemę savininkams – numatyti archeologinės vietos apsaugos reikalavimus.

DOVAINIAI (DVARVIEČIAI, UŽPELKIAI) CEMETERY

In 2003 the Plungė District municipality organized the exploring archaeological investigations of the Dovainiai (Dvarviečiai, Užpelkiai) cemetery (Plungė district) to the aim of accurate specifying its territory and returning land to its owners. The total area of 28 m^2 was investigated, in result of which an inhumation with burial items (iron single-edged knife, bronze bracelet and spiral, as well as sherds of handmade pot) and some stray artefacts were uncovered. The cemetery is dated back to the 10th–12th centuries. The boundaries of territory of cemetery should be made more accurate, as they occupy a great area exceeding 4 ha.